

RANUAN KANSALAIPOISTO

'Tietoa, taitoa, elämyksiä!'

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma: yleinen oppimäärä

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
1. RANUAN KANSALAIPOISTO: ”HYVÄ PAIKKA OPPIA!”	5
1.1 Toiminta-ajatus ja arvot.....	5
1.2 Oppimiskäsitys ja opetuksen yleiset tavoitteet.....	5
1.3 Opiskelu ympäristö ja työtavat.....	8
1.4 Toimintakulttuuri.....	9
1.5 Tasa-arvosuunnitelma.....	9
2. OPETUSTARJONTA JA -JÄRJESTELYT SEKÄ YHTEISTYÖ MUIDEN TOIMIJOIDEN KANSSA	10
3. OPINTOJEN RAKENNE JA KESTO SEKÄ AIKAISEMMAT OPINNOT	12
3.1 Opintojen rakenne.....	12
3.2 Opintojen laajuus ja keskimääräinen suoritus aika.....	12
3.3 Muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen.....	13
4. OPPILAAXI OTTAMINEN JA ARVIOINTI	15
4.1 Oppilasvalinta.....	15
4.2 Arviointi.....	16
4.3 Todistukset.....	16
5. TAITEENALAKOHTAISET TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT	18
5.1 Varhaisiän musiikkikasvatus.....	18
5.2 Musiikin yhteiset opinnot.....	18
5.3 Musiikin teemaopinnot.....	26

JOHDANTO

Tämä opetussuunnitelma perustuu opetushallituksen 20.9.2017 vahvistamaan määräykseen *Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteista 2017*. Määräys perustuu lakiin taiteen perusopetuksesta 633/1998 5§ 1 mom. ja 8§ 2 mom. Tämän opetussuunnitelman taiteenalakohtaisia osuuksia voidaan täydentää, muokata ja niistä voidaan poistaa osia tarpeen mukaan. Kaikissa muutoksissa on noudatettava edellä mainittua lakia ja asetusta ja muutosten on oltava tämän opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisia. Opetussuunnitelman muutoksista päättää kollegio, johon kuuluvat kansalaisopiston rehtori, TPO:sta vastaava opettaja sekä kyseisen taideaineen vastaava opettaja.

Laki taiteen perusopetuksesta (jatkossa TPO) koskee seuraavia taiteenaloja: arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, mediataiteet, musiikki, sanataide, sirkustaide, tanssi ja teatteritaide. Ranuan kansalaisopisto tarjoaa TPO:n yleisen oppimäärän mukaista opetusta musiikissa. Kansalaisopisto voi ottaa yleisen oppimäärän mukaiseen opetusohjelmaan myös muita taiteenaloja. Asiasta päättää TPO:sta vastaava opettaja/-jat yhteistyössä kansalaisopiston rehtorin kanssa. Teemaopintojaksoja järjestetään muilta taiteenaloilta kulloinkin käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kurssien soveltuvuudesta osaksi opintokokonaisuutta päättää tapauskohtaisesti TPO:sta vastaava kansalaisopiston opettaja tai kansalaisopiston rehtori. Tämä opetussuunnitelma otetaan käyttöön Ranuan kansalaisopistossa 1.11.2018.

TPO:n yleisen oppimäärän tavoitteena on tarjota ensisijaisesti lapsille ja nuorille tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää taideopetusta. Opetusta voidaan järjestää myös varhaiskasvatusikäisille sekä aikuisille. TPO:n yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda perustaa yksilön emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Opetuksen painopisteet ovat oppilaan luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymisessä sekä identiteetin rakentumisessa. Tavoitteena on laaja-alainen, eri taiteen- ja tieteenalojen rajat ylittävä, ymmärrys estetiikan ja kulttuuristen arvojen merkityksestä hyvinvoinnille. Opetuksen tehtävänä on kehittää, säilyttää sekä ymmärtää muuttuvaa kansallista kulttuuria sekä tukea oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Lisäksi

tarkoituksena on luoda oppilaalle mahdollisuuksia ymmärtää taidetta ja kulttuuria sekä niiden sisältämiä merkityksiä. Yleisen oppimäärän tehtävänä on luoda edellytyksiä sellaisten taitojen ja tietojen kehittymiselle, joita oppilas tarvitsee elämän eri aloilla ja jotka antavat hänelle valmiuksia hakeutua myöhempisiin opintoihin.

1. RANUAN KANSALAIPOISTO: ”HYVÄ PAIKKA OPPIA!”

1.1 Toiminta-ajatus ja arvot

Ranuan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen ja kasvuun. Tähän pyritään sekä tiedollisesti, taidollisesti että elämyksellisesti. TPO rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ranuan kansalaisopiston tavoitteena on edistää yksilöllistä ja yhteisöllistä hyvinvointia TPO:n arvoperustan mukaan. Ranuan kansalaisopiston arvoja ovat oppijälähtöisyys, tasa-arvoisuus, kulttuurimyönteisyys, yhteisöllisyys ja vastuullisuus. Kaikkien näiden arvojen läpi käyvä teemana on toisen ihmisen kunnioittaminen.

Opiston tavoitteena on tarjota ammattitaitoisesti suunniteltua ja ohjattua opetusta kaikille kuntalaisille. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa mahdollistaa monipuolisen ja laadukkaan opetuksen.

1.2 Oppimiskäsitys ja opetuksen yleiset tavoitteet Ranuan kansalaisopistossa

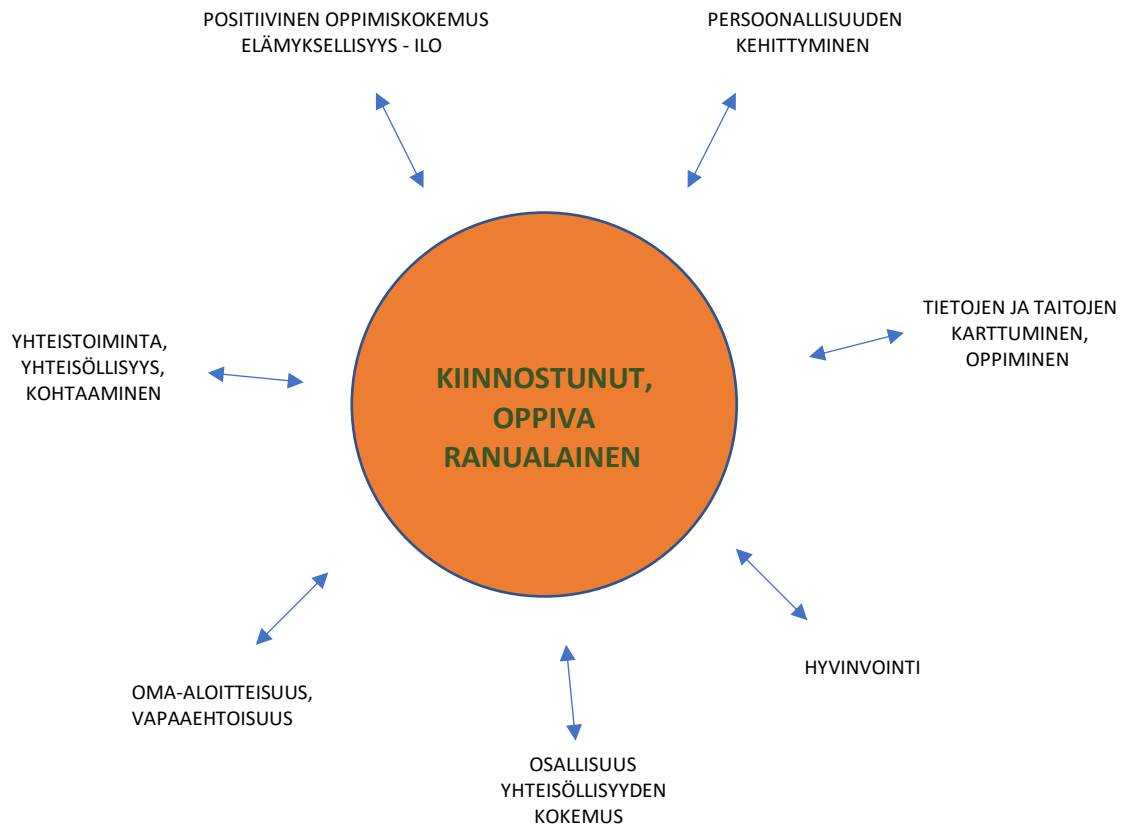
Ranuan kansalaisopiston opetus perustuu käsitykseen ihmisestä ainutkertaisena, aktiivisesti elämäänsä vaikuttavana, toisten kanssa vuorovaikutuksessa toimivana yksilönä. Elämä nähdään elinikäisenä kasvun ja oppimisen prosessina. Oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennustyömaaksi, jossa oppija toimii omaehtoisesti suhteessa toisiin yksilöihin. Tavoitteena on kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen, ennakkoluulottomaan, määrätietoiseen sekä rakentavaan toimintaan sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä.

Taiteen perusopetuksen tavoitteena Ranuan kansalaisopistossa on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen sekä kulttuuriseen osallisuuteen kannustaminen. Ranuan kansalaisopiston taideopetuksen tavoitteena on, että oppilas löytää itselleen merkityksellisen tavan tehdä taidetta, kokee iloa siitä sekä löytää itselle ominaisen kulttuurisen toimintaympäristön. Oppilasta kannustetaan oman taiteenalan laaja-alaiseen tuntemukseen sekä sen tarkasteluun historian aikajatkumolla osana yhteiskuntaa. Lisäksi oppilasta motivoidaan tutustumaan toisiin

taiteenaloihin ja kulttuureihin sekä taiteiden ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Tällä pyritään siihen, että lapsi omaehtoisesti kiinnostuu taiteiden ja kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta ja hänen ymmärryksensä kulttuurin/-ien merkityksestä syvenee. Tavoitteena on, että taiteen harrastus edesauttaisi laaja-alaisesti emotionaalista, esteettistä ja eettistä kasvua. Opiskelu- ja vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä työvälineitä oppilaalle näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Oppilasta kannustetaan näiden taitojen kehittämiseen ja harjoitteluun tieto- ja taitopuolisen opetuksen ohessa.

Paikallisuus on keskeinen painopiste Ranuan kansalaisopiston opetuksessa. Pyrkimyksenä on vahvistaa oppijaa tunnistamaan, hyödyntämään sekä kehittämään paikallisia vahvuuksia ja arvoja.

RANUAN KANSALAIPOISTON TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT JA YLEISET TAVOITTEET

- IHMISENÄ KEHITTYMINEN – SIVISTYS
- KULTTUURIPERINNÖN VÄLITTYMINEN JA RIKASTUMINEN
- YHTEISKUNNALLINEN TASA-ARVOISUUS
- AKTIIVINEN KANSALAISSUUS JA OSALLISUUS
- MONIARVOISUUS JA KANSAINVÄLISYYS
- KESTÄVÄ KEHITYS

→ **KOKONAISVALTAINEN HYVINVOINTI**

1.3 Oppimisympäristö ja työtavat

TPO:n mukaista opetusta annetaan sekä yksilö- että ryhmäopetuksena. Opetustilanteisiin luodaan kannustava ja avoin ilmapiiri, jossa opettaja ja oppilas/oppilaat toimivat vuorovaikutuksessa. Oppilasta kannustetaan osallistumaan aktiivisena toimijana opetukseen. Hänen näkemyksiään kuunnellaan ja arvostetaan. Ryhmätilanteissa oppilaita kannustetaan tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen, jossa keskeisessä asemassa on kunnioittava suhtautuminen omiin sekä toisten osallistujien näkemyksiin ja työskentelytapoihin. Näin luodaan edellytyksiä onnistumisen kokemuksille sekä onnistuneelle itse- ja vertaisarvioinnille. Positiivinen, oppijalähtöinen lähestymistapa nähdään mahdollisuutena tukea oppilaan kasvua ja kehitystä laaja-alaisesti. Työtilat varustetaan siten, että ne ovat fyysisiltä edellytyksiltä opetuskäyttöön soveltuvia. Työtilojen varustelussa ja muissa olosuhteissa otetaan huomioon tapauskohtaisesti opetuksen tarpeet. Opetustiloissa on mahdollista käyttää tarvittavaa teknologiaa. Tavoitteena on luoda opetustilanteista fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisia.

Ranuan kansalaisopistossa oppilas nähdään aktiivisena toimijana oppimisprosessissa. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen ja opetuksen painotus on yhdessä oppimisessa. Oppilaan aikaisemmat kokemus- ja elämismaailmat muodostavat viitekehyksen, jossa hän toimii ja tämä otetaan huomioon opetuksessa. Oppilasta kannustetaan pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässä ja lähestymään harrastusta omista lähtökohdista käsin. Tällä pyritään oppilaan itsetuntemuksen lisääntymiseen, itsenäisen ajattelun kehittymiseen sekä ymmärrykseen ihmisten erilaisuudesta. Näiden seikkojen katsotaan luovan edellytyksiä luovuuden kehittymiselle, oppimiselle ja yhdessä toimimiselle. Oppilasta motivoidaan asettamaan realistisia, saavutettavissa olevia tavoitteita. Häntä myös kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn tavoitteiden saavuttamiseksi. Oppilas saa oikea-aikaista, kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta koko opintojensa ajan. Tavoitteena on innostaa oppijaa päämäärätietoiseen työskentelyyn tavoitteiden saavuttamiseksi. Epäonnistumiset nähdään arvokkaina kokemuksina, joista keskustellaan oppilaan kanssa. Oppilasta kannustetaan hyväksymään epäonnistuminen kokemuksena, joka on osa ihmisyyttä.

1.4 Toimintakulttuuri

Ranuan kansalaisopiston toimintakulttuuri perustuu avoimeen ja rakentavaan vuorovaikutukseen eri toimijoiden kesken. Tähän pyritään kunnioittavalla, toinen osapuoli huomioonottavalla viestinnällä ja yhteistoiminnalla. Vuorovaikutussuhteissa oppilaan ja opettajan välillä tai henkilökunnan kesken pyritään aitoihin kohtaamisiin. Yhteistoiminta nähdään keskeisenä voimavarana. Siinä pyritään sananvapauden sekä vastuullisuuden siitä, yksityisyyden suojan sekä tekijänoikeudellisten kysymysten toteuttamiseen.

1.5 Tasa-arvosuunnitelma

Ranuan kansalaisopistossa toteutetaan Ranuan kunnan yleistä tasa-arvo suunnitelmaa.

2. OPETUSTARJONTA JA –JÄRJESTELYT SEKÄ YHTEISTYÖ MUIDEN TOIMIJOIDEN KANSSA

Kurssitarjonta vaihtelee Ranuan kansalaisopistossa vuosittain tarpeen ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. TPO:n opintokokonaisuudet voivat vaihtua vuosittain. Opetustarjonnassa otetaan huomioon, että tarjolla on riittävän määrä kursseja, jotta TPO:n yleisen oppimäärän mukainen eteneminen opinnoissa on mahdollista. Palveluiden hyvä saatavuus taataan tarjoamalla opetusta myös sivukylille. Kurssien järjestämisestä voidaan tarvittaessa neuvotella paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten tai oppilaiden vanhempien, kanssa. Kurssien järjestämisestä ja sisällöistä päättää aina kansalaisopisto.

Ranuan kansalaisopistossa sovelletaan joustavien opetusjärjestelyiden periaatetta. Työ- ja toimintatavoissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Oppilaitos voi poiketa tämän opetussuunnitelman tavoitteista oppilaan kohdalla, joka ei erityisestä, erikseen ilmoitettavasta, syystä ole kykenevä opiskelemaan opetussuunnitelman mukaan. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi sairaus, vamma tai muu näihin verrattavissa oleva syy. Oppilaalle voidaan laatia henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa otetaan huomioon henkilökohtaiset edellytykset opiskeluun. Opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Henkilökohtaisesta opetussuunnitelmasta tulee käydä ilmi seuraavat seikat:

<i>-tavoitteet</i>	<i>-tarvittavat tukitoimet ja erityisjärjestelyt</i>
<i>-opiskelu-aika</i>	<i>-mahdolliset suoritukset ja suoritustapa</i>
<i>-opetuksen toteutustapa</i>	<i>-maininta arviointimenettelystä</i>

Pienessä kunnassa yhteistyöverkostojen merkitys korostuu. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa rikastuttaa opetusta monella tavalla. Se tarjoaa mahdollisuuden taiteidenvälisiin kohtaamisiin, kehittää ymmärrystä taiteen ja osallisuuden mahdollisuuksista sekä antaa mahdollisuuden osallisuuden kokemuksiin. Ranuan kansalaisopisto tekee yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan seuraavien tahojen kanssa: kunnan sivistystoimi (mm. koulut), Lapin kuvataidekoulu, Lapin musiikkiopisto, Korundi, Ranuan seurakunta, paikalliset taiteilijat sekä muut sellaiset henkilöt, joilla katsotaan olevan taidekasvatuksen kannalta merkittäviä taitoja tai henkistä pääomaa, Ranuan kristillinen kansanopisto ja muut kansalaisopistot.

Taidekasvatuksen tavoitteiden toteutumisessa vanhempien ja perheen rooli on merkityksellinen. Lapsen kasvu ja kehitys on kokonaisvaltainen prosessi, johon vanhempien ja opetushenkilökunnan yhteistyöllä on myönteinen vaikutus. Ranuan kansalaisopisto kannustaa vanhempia lasten taideopintojen tukemiseen järjestämällä tarpeen mukaan vanhempainiltoja tai –vartteja. Lisäksi vanhempia kutsutaan konsertteihin, esityksiin ja näyttelyiden avajaisiin.

3.OPINTOJEN RAKENNE JA KESTO SEKÄ AIKAISEMMAT OPINNOT

3.1 Opintojen rakenne

TPO:n yleinen oppimäärä muodostuu opintokokonaisuuksista. Eri taiteenalojen opintokokonaisuuksien tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään myöhemmin tässä opetussuunnitelmassa.

Oppilas valitsee pääaineen/instrumentin ja opiskelee kaikille yhteisiä opintoja (300 tuntia). Sen lisäksi hän valitsee täydentäviä teemaopintoja. Teemaopinnoiksi voi valita kaikkia niitä kursseja, jotka täyttävät TPO:n yleiselle oppimäärälle määritetyt edellytykset. Teemaopintoja suositellaan opiskelemaan yhteisten opintojen ohessa. Yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Teemaopintojen tarkoituksena on laajentaa näitä perustaitoja.

Oppilasta kannustetaan laaja-alaisuuteen opinnoissaan. Teemaopintojaksojen valinnassa pyritään siihen, että ne palvelevat oppilaan ajattelun ja luovuuden kehittymistä sekä tavoitteiden ja pyrkimysten toteutumista. Taiteidenvälisyydellä pyritään myös yhteisten opintojen syventämiseen ja rikastamiseen. Teemaopintoina voi suorittaa myös pääaineen syventäviä opintoja. Nämä kurssit tarjoavat mahdollisuuden syventää ja laajentaa osaamista kaikille yhteisten opintojen pohjalta. Pääaineen vaihtamisesta kesken opintojen suorittamisen päättää TPO:sta vastaava opettaja yhdessä kansalaisopiston rehtorin kanssa.

3.2 Opintojen laajuus ja keskimääräinen suoritus aika

TPO:n yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on yhteensä noin 500 tuntia. Laskennan perusyksikkönä käytetään 45 minuutin pituisia oppituntia. Opetus sisältää 300 tuntia yhteisiä opintoja ja 200 tuntia teemaopintoja. Opinnot jaetaan taiteenaloittain mielekkäiksi opintojaksoiksi. Ranuan kansalaisopisto mahdollistaa opintonsa aloittaneelle koko yleisen oppimäärän suorittamisen. Opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamiseen luodaan edellytykset realistisessa ajassa. Opetuksen järjestämisessä pyritään

joustavuuteen siten, että on mahdollista ottaa huomioon taiteenala, käytettävät opetusmenetelmät, oppilaan ikä ja jo aikaisemmin hankitut tiedot.

Ranuan kansalaisopisto tarjoaa TPO:n yleisen oppimäärän mukaista opetusta varhaiskasvatusikäisistä eläkeikäisiin saakka. Suositeltava aloitusikä on 6-8 vuotta. Opettajan harkinnan mukaan aloitusikä voi olla alempikin. Tällöin kiinnitetään erityistä huomiota lapsen kehitysasteeseen ja taipumuksiin. Mikäli oppilas aloittaa opintonsa vanhempana, hän voi siirtyä suoraan ikäänsä vastaavaan perusopintokokonaisuuteen ja korvata aikaisemmat suoritettavat opinnot opettajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla. Tällöin lähtökohtana opetuksen järjestämiselle ovat oppilaan valmiudet, kiinnostuksen kohteet ja taipumukset sekä mahdolliset aikaisemmat opinnot.

Opintojen keskimääräinen suoritus aika on noin 7 vuotta. Aikaan vaikuttavat mm. aloitusikä ja oppilaan kurssivalinnat. Opintojen suoritus aika vaihtelee 4-9 vuoden välillä. Mikäli opinnot jäävät kesken, niitä voi jatkaa tai täydentää myöhemmin erikseen sovittavalla tavalla. Opettaja on velvollinen pitämään kirjaa läsnäoloista ja kansalaisopisto pitää läsnäolorekisteriä, joka tallennetaan mahdollista myöhempää käyttöä varten. Tällä varmistetaan oppilaan oikeus jatkaa keskeneräisiä opintoja niin, että vältytään tulkinnanvaraisuuksilta jo suoritettujen opintojen osalta.

Opiskelija saa todistuksen TPO:n yleisen oppimäärän suorittamisesta, kun hänellä tulee täyteen 300 tuntia yhteisiä opintoja ja 200 tuntia teemaopintoja.

3.3 Muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen

Muualla suoritettuja taideopintoja voidaan hyväksyä osaksi TPO:n yleistä oppimäärää. Osaaminen todennetaan selvityksillä oppilaan aikaisemmista opinnoista tai näytöillä osaamisesta. Mikäli oppilaalla ei ole esittää todistusta aikaisemmista opinnoista, eikä niistä ole mahdollista saada tietoa esim. opetuksen järjestäneeltä oppilaitokselta, kiinnitetään erityistä huomiota näyttöön siten, että sen perusteella on mahdollista laaja-alaisesti todentaa oppijan taito-/tietotaso. Hyväksi luvusta päättää TPO:n vastaava opettaja yhteistyössä kansalaisopiston rehtorin kanssa.

TPO:n perusopetuksen yleisen oppimäärän osasuorituksiksi voidaan hyväksyä mm. seuraavia:
toisessa oppilaitoksessa suoritettu TPO:n opintopaketti, TPO:n mukainen, toisen taiteenlajin
opintokokonaisuus, kansalais- tai työväenopistossa suoritettut taideaineiden ja kädentaitojen
opinnot, musiikkiopisto- tai kuvataidekouluopinnot ja harrastajateatteritoiminta.

4. OPPILAAKSI OTTAMINEN JA ARVIOINTI

4.1 Oppilasvalinta

Ranuan kansalaisopistossa TPO:n mukaiseen opetukseen otetaan oppilaita kahdella tavalla: ilmoittautumisjärjestyksessä ja pääsykoemenettelyn kautta. Siitä, mihin opintojaksoihin sovelletaan pääsykoemenettelyä, päättää kansalaisopiston TPO:sta vastaava opettaja yhteistyössä kansalaisopiston rehtorin kanssa vuosittain. Pääsykoemenettelyn tavoitteena on löytää ne oppilaat, joiden motivaatio- ja valmiustaso on riittävä tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää opetusta silmällä pitäen. Pääsykoe järjestetään lähinnä niillä taiteenaloilla, joissa TPO:n yleisen oppimäärän mukaiseen opetukseen on varattu enemmän aikaresurssia yksilöopetukseen kuin nk. harrastepuolella. Esimerkkinä voi mainita yksilöopetuksena annettavan pianonsoiton opetuksen.

TPO:n mukainen opiskelu vaatii säännöllisyyttä. Opintojaksojen suorittaminen ja oppilaspaikan säilyttäminen edellyttää 75% läsnäoloa tunneilla. Oppilas on velvollinen ilmoittamaan poissaolostaan opettajalle. Mikäli oppilaalla kertyy liikaa poissaoloja opettaja voi keskustella oppilaan ja/tai hänen vanhempiansa kanssa tilanteesta. Mikäli poissaolojen syynä on poikkeukselliset olosuhteet tai muu pätevä syy (esim. sairaus, poikkeuksellinen perhetilanne, tms.), voidaan opettajan kanssa sopia korvaavista menettelytavoista poissaolojen korvaamiseksi. Mikäli selvittämättömiä poissaoloja kertyy liikaa tai oppilas keskeyttää opintonsa, on kansalaisopistolla mahdollisuus ottaa tilalle uusia oppilaita opettajan harkinnan mukaan.

Oppilaan tulee osoittaa aktiivisuutta opiskelussa ja edistymistä opinnoissa. Instrumenttiopinnoissa tämä tarkoittaa kotiharjoittelua sekä aktiivisuutta oppitunneilla ja ryhmäopetuksessa.

4.2 Arviointi

Ranuan kansalaisopistossa sovelletaan jatkuvan arvioinnin periaatetta. Arviointi annetaan sanallisessa muodossa ja oikea-aikaisesti. Oppilaan tulee saada työskentelystään ja suorituksistaan palautetta suullisesti koko opintojensa ajan. Tämä tapahtuu oppilaan ja opettajan välisissä keskusteluissa. Lisäksi oppilaalle annetaan opintojen alussa opintokirja, johon kirjataan henkilö- ja ryhmäkohtaiset tavoitteet. Kun oppilas on suorittanut opintojakson, opettaja kirjoittaa opintokirjaan lyhyen, kirjallisen arvostelun. Opettaja voi lisäksi, niin halutessaan, kirjata opintokirjaan syys- ja kevätlukukausien lopuksi arvion oppilaan työskentelystä ja edistymisestä.

Vertaisarviointi on tärkeä osa arviointia. Oppilasta kannustetaan ja harjaannutetaan positiiviseen palautekulttuuriin. Oppilaat arvioivat ja saavat arviota toisen/-lta oppilaan/-lta työskentelyä/-stään ja tuotoksia/-staan.

Ranuan kansalaisopistossa arvioinnin ensisijaiseksi tehtäväksi nähdään oppilaan kannustaminen ja tukeminen opinnoissa. Positiivinen, kannustava palaute edesauttaa opinnoissa edistymistä. Rohkaiseva palaute ohjaa oppilasta omien tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Oppilaan ohjaaminen realistiseen, itseään kunnioittavaan arviointiin on merkittävä osa kokonaisarviointia.

4.3 Todistukset

Oppilas on oikeutettu saamaan todistuksen sekä yksittäisistä opintojaksoista että TPO:n mukaisen yleisen oppimäärän suorittamisesta. Mikäli oppilas haluaa todistuksen yksittäisistä opintojaksoista, hänen tulee pyytää sitä kansalaisopiston toimistosta. TPO:n yleisen oppimäärän suorittaminen oikeuttaa oppilaan päästötodistukseen. Kyseinen oppimäärä edellyttää 300 tuntia yhteisiä opintoja ja 200 tuntia teemaopintoja. Päästötodistukseen merkitään kaikki oppilaan suorittamat opintojaksot.

Päättötodistuksesta on käytävä ilmi seuraavat asiat:

- 1. Lainsäädäntö, johon TPO:n mukainen opetus perustuu
-> maininta, että koulutus on toteutettu ko. lain mukaan laaditun opetussuunnitelman mukaan*
- 2. Päivämäärä, milloin kunnassa on päätetty opetussuunnitelman hyväksymisestä*
- 3. Oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset opinnot (kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus) ja teema opinnot (kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus).*
- 4. Oppilaitoksen nimi (mikäli opintojaksoja on suoritettu muualla, niistä on maininta todistuksessa: oppilaitos, ajankohta ja opintojakson nimi)*
- 5. Taiteenala ja opinnot, joista todistus annetaan*
- 6. Oppilaan nimi ja syntymäaika*
- 7. Opiskelun aloittamis- ja lopettamisajankohta (kuukausi ja vuosi)
-> opiskeluaika vuosina*
- 8. Todistuksen luovutus päivämäärä, paikka, rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima*

5. TAITEENALAKOHTAISET TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

5.1 Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Lapselle tarjotaan mahdollisuus osallistua musiikillisiin elämyksiin. Työskentelytavat valitaan siten, että ne mahdollistavat leikin avulla sellaisten valmiuksien ja taitojen omaksumisen, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Toiminta on leikinomaista, tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää. Se tukee sekä lapsen musiikillista että yleistä kehitystä. Lapsen musiikillista muistia ja musiikin kuunteluvalmiuksia harjaannutetaan leikin keinoin. Tavoitteena on löytää työtavat, jotka yhdessä lapsen kanssa toimien edesauttavat lapsen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystä. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Varhaisiän musiikkikasvatuksen opetuksen keskeisen sisällön muodostavat musiikin elementit, rytmi, muoto, harmonia, dynamiikka ja sointiväri. Nämä luovat pohjaa instrumenttiopinnoissa tapahtuvalle opetukselle. Esiintymiskokemukset liitetään positiivisella ja kannustavalla tavalla opintoihin. Esiintyminen on aina vapaaehtoista. Esiintymiskokemuksesta pyritään tekemään sosiaalinen tapahtuma.

5.2 Musiikin yhteiset opinnot

TPO:n yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen ja yhteismusisoinnin perustaitojen kehittäminen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden vahvuudet, lähtökohdat ja kiinnostuksen kohteet. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta.

TAVOITTEET:

Soittaminen ja laulaminen

- tutustuttaa oppilas valitsemaansa instrumenttiin tai instrumentteihin
- kannustaa ja ohjata oppilasta harjoittelemaan soittamisen, laulamisen ja yhteismusisoinnin perustaitoja
- kannustaa ja ohjata oppilasta musiikin merkitsemistapojen ymmärtämiseen ja lukemiseen
- kannustaa ja ohjata oppilasta omaksumaan hyviä harjoittelutapoja ja harjoittelemaan säännöllisesti

Esittäminen ja ilmaisu

- luoda mahdollisuuksia oppilaalle esiintymisen harjoitteluun
- kannustaa ja ohjata oppilasta toteuttamaan oma osuutensa osana musiikillista kokonaisuutta
- kannustaa ja ohjata oppilasta musiikilliseen ilmaisuun
- rohkaista oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

- kannustaa ja ohjata oppilasta kuuntelemaan musisointiaan ja hahmottamaan musiikkia kuulonvaraisesti
- kannustaa ja opastaa oppilasta havainnoimaan toisten oppilaiden musisointia
- kannustaa oppilasta kuuntelemaan musiikkia monipuolisesti

Taiteidenvälisyys

- tarjota oppilaalle tilaisuuksia toiseen taiteenalaan ja sen ilmaisukeinoihin tutustumiseen
- kannustaa oppilasta tutustumaan eri taiteenaloihin
- kannustaa oppilasta löytämään omat kiinnostuksenkohteet muilta taiteenaloilta

KESKEISET SISÄLLÖT:

Ranuan kansalaisopistossa musiikin yleiset opinnot jaetaan instrumenttiopintoihin, yksinlauluun, kuoro-/yhtyelauluun, yhteismusisointiin, musiikin tuntemukseen, musiikin perusteisiin, vapaaseen säestykseen ja taiteidenvälistä vuorovaikutukseen. Yhteisten opintojen keskeisenä sisältönä ovat sisäisen motivaation löytymiseen liittyvät kysymysten tarkastelu, musisoinnin perustaitojen harjoittelu ja musiikin hahmotuskyvyn kehittäminen. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja, jotka tukevat oppimista ja mahdollistavat musiikin ja muiden taiteiden eri osa-alueiden ja aihepiirien integroitumisen toisiinsa.

Opinnot sisältävät monipuolista ohjelmistoa, kuten kotimaista ja ulkomaista, eri aika- ja tyylikausien musiikkia. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan aktiivisesti kulttuurielämään sekä musiikintuottajina että -kuulijoina. Oppilasta rohkaistaan oman musiikin tuottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas saa valmiuksia laulamiseen, soittamiseen, säestämiseen, improvisointiin, säveltämiseen ja sovittamiseen sekä oman musiikillisen identiteetin löytämiseen. Opintoihin sisällytetään kulttuurikäyntejä tasokohtaisesti.

Yhteiset opinnot 300 tuntia

Alkeisopinnot (28 tuntia)

Tavoitteet:

Opitaan pianonsoiton alkeita. Tutustutaan soittimeen ja luodaan pohjaa hyvälle musiikkisuhteelle improvisoinnin ja leikinomaisuuden kautta. Opitaan hyvä soittoasento ja musiikin peruskäsitteitä sekä nuotinluvun alkeita. Soitetaan korvakuulolta ja pieniä kappaleita nuoteista. Nautitaan soittamisesta ja opitaan harjoittelun tärkeyttä. Oppilas käy vähintään yhdessä konsertissa kuulijana ja käyttäytyy siellä huomaavaisesti. Oppilas myös esittää musiikkia toisille.

Sisältö:

Tehdään motorisia harjoituksia, jotka ohjaavat oikeaan soittoasentoon. Tehdään helppoja tekniikka ja tulkintaharjoituksia leikin varjolla. Soitetaan alkeisohjelmistoa nuoteista ja korvakuulolta. Sävelletään omia kappaleita ja improvisoidaan. Harjoitellaan nuottikirjoitusta. Soitetaan yhdessä oppilaan kanssa ja opitaan sen avulla yhteismusisoinnin perusteita, kuten toisen

kuuntelemista, kappaleen hahmottamista ja eri soitto-osioiden tärkeyttä. Otetaan ohjelmistossa huomioon oppilaan omat musiikkimieltymykset. Opitaan sormijärjestyksien seuraaminen. Harjoitellaan esiintymistä yleisön edessä. Opetellaan konserttikäyttäytymistä ja toisten musisoinnin kuuntelemista.

Arviointi:

Arviointi on tuntien sisällä tapahtuvaa oppilaan ja opettajan keskustelua oppimistavoitteista, oppimisen edistymisestä, harjoittelun sujumisesta ja oppilaan kokemuksista. Huoltajan kanssa keskustellaan vähintään kerran lukukaudessa esimerkiksi tuntiaikana. Lukuvuoden päätteeksi oppilas ja opettaja kirjoittavat yhdessä yhteenvedon opiskeluprosessin kulusta ja tavoitteiden toteutumisesta painottaen oppilaan vahvuuksia ja taipumuksia, joita oppilas voi käyttää hyväksi jatkaessaan opintoja. Oppilasta kannustetaan ja opastetaan pitämään portfolioa opinnoistaan sisältäen esiintymiset ja arviointiyhteenvedot sekä soitetut kappaleet.

Suorittaminen:

Alkeisopinnot voidaan katsoa suoritetuiksi opettajan suosituksesta.

Piano-opinnot 1 (55 tuntia)

Tavoitteet:

Opitaan pianon soiton alkeita. Pidetään yllä hyvää musiikkisuhdetta. Oppilasta kannustetaan kiinnittämään huomiota hyvään soittoasentoon ja hän hallitsee musiikin peruskäsitteitä ja nuotinlukua. Oppilas osaa soittaa helppoja kappaleita nuoteista sekä korvakuulolta ja ulkoa. Hän osaa esittää ikä- ja taitotasoonsa sopivat pienet kappaleet ehyesti ja ilmaisuvoimaisesti. Opitaan harjoittelun säännöllisyyttä. Harjoitellaan kappaleen luonteen ja tunnelman ilmaisemista ja koetaan musisoinnin iloa. Oppilas osaa soittaa suoraan nuoteista, prima vistana hyvin helppoja kappaleita. Oppilas esiintyy vähintään kahdessa musisointitapahtumassa lukuvuoden aikana. Lisäksi hän käy kuuntelemassa kevät- ja joulujuhlien esitykset sekä muissa musiikki- ja taidetapahtumissa ja käyttäytyy niissä huomaavaisesti.

Sisältö:

Soitetaan alkutason ohjelmistoa ja yksinkertaisia kappaleita nuoteista ja ulkoa oppilaan musiikkimieltymyksiä huomioiden. Opitaan sormijärjestyksien seuraaminen ja tärkeys. Opetellaan edelleen nuotinlukua sekä vapaan säestyksen alkeita. Sävelletään omia kappaleita ja/tai improvisoidaan. Harjoitellaan asteikkoja. Harjoitellaan yhdessä soittamista sekä opettajan että muiden soittajien kanssa. Opitaan esiintymistä yleisön edessä ja harrastetaan sitä mahdollisimman paljon. Opetuksessa painotetaan konserttikäyttäytymisen ja tapakulttuurin merkitystä.

Arviointi:

Arviointi on tuntien sisällä tapahtuvaa keskustelua oppilaan ja opettajan kesken oppimistavoitteista, oppimisen edistymisestä, harjoittelun sujumisesta ja siitä kuinka oppilas haluaisi suunnata opiskeluaan. Huoltajan kanssa keskustellaan vähintään kerran lukukaudessa esimerkiksi tuntiaikana. Oppilaan kanssa käydään esiintymisien jälkeen palautekeskustelut ja hän saa vähintään yhdestä esiintymisestä palautteen kirjallisena.

Lukuvuoden päätteeksi oppilas ja opettaja kirjoittavat yhdessä yhteenvedon opiskeluprosessin kulusta ja tavoitteiden toteutumisesta painottaen oppilaan vahvuuksia ja taipumuksia, joita oppilas voi käyttää hyväksi jatkaessaan opintoja. Oppilasta kehoitetaan ja opastetaan pitämään portfolioa opinnoistaan sisältäen esiintymiset ja arvioinnit sekä soitetut kappaleet.

Suorittaminen:

Piano-opinnot 1 voi halutessaan suorittaa vähemmällä tuntimäärällä esittämällä arvioitavan ohjelmistokokonaisuuden. Suorituksen arvioi kahden opettajan lautakunta, johon kuuluu oman opettajan lisäksi toinen opettaja. Suoritus sisältää opettajien sopimat kappaleet ja yhden asteikon, jonka voi soittaa myös pelkästään omalle opettajalle. Ohjelmistokokonaisuuden voi esittää osana konserttia.

Piano-opinnot 2 (74 tuntia)

Tavoitteet:

Opitaan lisää musiikillisia ja teknisiä valmiuksia tulkita musiikkikappaleita. Ohjelmisto sisältää erityyppisiä kappaleita, joita oppilas osaa soittaa ilmaisuvoimaisesti ja ehjästi. Oppilas iloitsee mielimusiikkinsa soittamisesta ja laajentaa samalla musiikkimakuaan uusiin suuntiin.

Oppilas ymmärtää soittamiensa kappaleiden ominaispiirteitä, rakennetta ja musiikinhistoriallista sekä historiallista taustaa. Harjoittelu on säännöllistä ja tarkoituksenmukaista.

Oppilas osaa arvioida omaa ja toisten soittoa ja antaa asiallista ja rakentavaa palautetta.

Oppilas osallistuu opettajan kanssa oppimistavoitteiden suunnitteluun ja arvioi omaa oppimistaan. Hyödynnetään improvisointia, kun laajennetaan osaamista musiikin eri elementeissä (melodia, rytmi, harmonia, sointiväri, muoto). Opitaan yhteismusisointitaitoja. Oppilas pystyy kuuntelemaan ja hahmottamaan oman osuutensa yhteissoiton kokonaisuudesta. Koetaan musisoinnin iloa.

Sisältö:

Opetellaan monipuolisempaa ja vaativampaa ohjelmistoa. Opitaan musiikin muotorakenteita ja nyansseja. Harjoitellaan asteikkoja ja etydejä kehittäen näin soittotekniikkaa. Sävelletään omia kappaleita ja/tai improvisoidaan. Säveltämisessä voidaan käyttää hyödyksi teknologiaa.

Ohjelmistossa ja toiminnassa otetaan oppilaan omat mieltymykset huomioon. Harjoitellaan vapaan säestyksen eri säestysmuotoja. Yhteissoitossa voidaan hyödyntää teknologiaa ja esimerkiksi järjestää yhteissoittomahdollisuus toisessa oppilaitoksessa (toisessa maassa) olevan oppilaan kanssa. Esiintymisiä on useampia vuoden aikana ja oppilas käy kuuntelemissa muiden esiintymisiä eri tilaisuuksissa.

Arviointi:

Oppilas ja opettaja keskustelevat säännöllisesti opintojen edistymisestä oppimistavoitteiden ja opiskelijan omien tavoitteiden suhteen. Opintokokonaisuuden aikana oppilas soittaa ainakin kaksi arvioitavaa esitystä. Toisen arvioi oma opettaja ja toisen oma opettaja sekä toinen opettaja. Näistä oppilas saa arvioinnit kirjallisena. Lukuvuoden päätteeksi oppilas ja opettaja kirjoittavat yhdessä yhteenvedon opiskeluprosessin kulusta ja tavoitteiden toteutumisesta painottaen oppilaan vahvuuksia ja taipumuksia, joita oppilas voi käyttää hyväksi jatkaessaan opintoja. Oppilasta kannustetaan ja opastetaan pitämään portfolioita opinnoistaan sisältäen esiintymiset, arvioinnit ja soitetut kappaleet.

Suorittaminen:

Piano-opinnot 2 voi halutessaan suorittaa vähemmällä tuntimäärällä esittämällä arvioitavan ohjelmistokokonaisuuden. Suorituksen arvioi oma opettaja ja toinen opettaja. Suoritus sisältää opettajien sopimat kappaleet ja kaksi asteikkoa, jonka voi soittaa myös pelkästään omalle opettajalle. Ohjelmistokokonaisuuden voi esittää osana konserttia.

Piano-opinnot 3 (80 tuntia)

Tavoitteet:

Tutustutaan musiikin eri tyyleihin ja soitetaan kappaleita eri aikakausilta ja eri tyylilajeista. Opitaan tarkemmin musiikillisia tyylieroja. Oppilas pystyy esittämään monipuolisen ohjelmakokonaisuuden ehyesti ja elävästi. Laajennetaan osaamista musiikin eri elementeissä. Pidetään yllä improvisoinnin taitoja ja sävelletään omia kappaleita. Kehitetään nuotinlukutaitoa ja opitaan lisää musiikin peruskäsitteitä. Prima vista soitto onnistuu edellisen tason nuoteista suoraan. Harjoittelu on säännöllistä ja tarkoituksenmukaista. Yhteismusisointitaidot ovat kehittyneet ja oppilas voi hyödyntää niitä sekä opiskelu- että vapaa-ajan toiminnassa. Musiikin yhteys muihin taiteenaloihin tulee konkreettiseksi. Oppilas osaa suunnitella konserttiohjelman. Oppilas kuuntelee musiikkia ja esiintyy aktiivisesti. Koetaan musisoinnin iloa.

Sisältö:

Soitetaan eri tyylikausien kappaleita, joissa tulevat edustetuiksi eri tunnelmat ja muotorakennelmat. Soitetaan eri tyylilajien kappaleita. Otetaan huomioon oppilaan mieltymykset ja jatkotavoitteet. Opitaan lisää tulkinnasta. Sävelletään ja improvisoidaan. Harjoitellaan prima vista- taitoja sekä asteikkoja ja etydejä vahvistaen hyvää soittotekniikkaa. Musisoidaan yhdessä. Voidaan hyödyntää teknologiaa yhteismusisoinnissa, säveltämisessä sekä musiikkikappaleiden äänitemuotoon saattamisessa. Opitaan esiintymistä yleisön edessä. Käydään läpi konsertin järjestämiseen vaikuttavia asioita.

Arviointi:

Keskustellaan säännöllisesti opiskelun tavoitteista ja edistymisestä sekä oppilaan omista tavoitteista opiskelun suhteen. Opintokokonaisuuden aikana soitetaan kolme arvioitua esitystä, joista yhden arvioi oma opettaja ja kaksi oma opettaja kahden muun opettajan kanssa. Lukuvuoden päätteeksi oppilas ja opettaja kirjoittavat yhdessä yhteenvedon opintovuoden kulusta ja tavoitteiden toteutumisesta painottaen oppilaan vahvuuksia ja taipumuksia, joita oppilas voi käyttää hyväksi jatkaessaan opintoja. Oppilasta kannustetaan ja opastetaan pitämään portfolioa opinnoistaan sisältäen esiintymiset ja arvioinnit sekä soitetut kappaleet. Huoltajan kanssa keskustellaan opintojen edistymisestä vuosittaisessa palautekeskustelussa soittotunnin aikana tai pitkin vuotta.

Suorittaminen:

Piano-opinnot 3 voi halutessaan suorittaa vähemmällä tuntimäärällä esittämällä arvioitavan ohjelmistokokonaisuuden. Suorituksen arvioi oma opettaja ja kaksi muuta opettajaa. Suoritus sisältää opettajien sopimat kappaleet ja kaksi asteikkoa, jonka voi soittaa myös pelkästään omalle opettajalle. Ohjelmistokokonaisuuden voi esittää osana konserttia tai omana konserttinaan.

Musiikin perusteet 1 (36 tuntia)

Tavoitteet:

Nuotinlukutaitojen kehittäminen. Perussointufunktioiden havaitseminen. Rytmiiän perusteet. Duuri ja molli asteikot 2# ja 2b merkkiin. Musiikkisanastoa.

Sisältö:

Opettajan valitsemat tehtävät. Tunnilla tehtävät harjoitteet Smol:in sisältöjen mukaisesti Kodaly metodia hyödyntäen.

Laulu, vaihtoehtoisesti kuoro (20 tuntia) tai yksinlauluopetus, jonka tuntimäärä sovitaan erikseen TPO:n vastuuopettajan kanssa

Tavoitteet:

Oppilas oppii äänenkäytön perusteita ja hengitystekniikkaa. Oppii yhteislaulutaitoja ja ohjauksen seuraamista. Laajentaa musiikillista kokemustaan erilaisen musiikkitoiminnan piirissä. Oppii harmonian hahmottamista ja oman äänen kuuntelemista kuoron osana. Nuotinluvun harjaantuminen edelleen.

Sisältö:

Moniäänistä kuoro-ohjelmistoa kuoron toiminnan määräämän ohjelmiston mukaan. Äänenkäytön oppimista ja oman stemman harjoittelua sekä kuuntelua kokonaisuuden osana. Esiintymistä kuoron mukana.

5.3 Musiikin teemaopinnot

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen kehittäminen edelleen sekä ymmärryksen syventäminen taiteesta osana yhteiskuntaa ja ympäristöä. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Tavoitteena on, että oppilas löytää opintojen aikana omat musiikillisen ilmaisun tapansa. Opetuksessa painotetaan yhteismusisointia ottaen huomioon oppilaan valmiudet ja kiinnostuksen kohteet.

TAVOITTEET:

Soittaminen ja laulaminen

- kannustaa ja ohjata oppilasta kehittämään instrumentti- ja yhteismusisointitaitojaan oman kiinnostuksensa mukaisesti
- tukea oppilaan säännöllistä harjoittelua
- ohjata oppilasta käyttämään musiikin hahmottamistaitojaan musisointinsa tukena

- ohjata oppilasta kuulonsuojeluun.

Esittäminen ja ilmaisu

- ohjata oppilasta esiintymään erilaisissa tilanteissa ja kokoonpanoissa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- ohjata oppilasta improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan myös osana musiikillista kokonaisuutta
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja motivoituneeksi musiikin kuuntelijaksi
- opastaa oppilasta hahmottamaan ja jäsentämään musiikkia kuulonvaraisesti.

Taiteidenvälisyys

- tarjota oppilaalle tilaisuuksia luovaan tekemiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn
- kannustaa oppilasta tutustumaan erilaisiin ilmaisukeinoihin
- kannustaa oppilasta hahmo

KESKEISET SISÄLLÖT:

Musiikin teemaopintojen keskeisenä sisältönä on musiikillisten taitojen monipuolinen harjoittelu. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon oppilaan kiinnostuksen kohteet. Opinnoissa syvennetään musiikin lajien ja muiden taiteenalojen ilmaisukeinojen tuntemusta.

Teemaopinnot 200 tuntia

Musiikin perusteet 2

Tavoitteet:

Nuotinlukutaitojen kehittäminen. Perussointufunktoiden (I-IV-V-I, I-V-I, I-IV-I, I-V, I-IV) havaitseminen. Rytmiiikan perusteet. Duuri ja molli asteikot (melodinen ja harmoninen) 4# ja 4b merkkiin. Musiikkisanastoa.

Sisältö:

Nuottien nimet ja oktaavialat Suuresta-kolmiviivaiseen. Duuri, molli, ylinouseva ja vähennetyt soinnun muodostaminen ja tunnistaminen korvakuulolta. Rytmiiikkaa 4/4, 2/4, 3/4 tahtilajeissa 16-osa aika-arvoihin asti. Duuriasteikkoisten intervallien muodostaminen ja tunnistaminen korvakuulolta. Nuoteista laulu, harjoittelun pääpaino duurimelodioissa, molliin tutustuminen laulaen Smol:in sisältöjen mukaisesti Kodaly metodia hyödyntäen.

Musiikin perusteet 3

Tavoitteet:

Nuotinlukutaitojen kehittäminen. Monimuotoisten sointujaksojen havaitseminen korvakuulolta. Rytmiiikkaa edellisten lisäksi 6/8 ja 12/8 tahtiosoitukset, lisäksi peruspoikkeusjakoja. Duuri ja molli asteikot (melodinen ja harmoninen) 7# ja 7b merkkiin. Musiikkisanastoa.

Sisältö:

Intervallit suureen nooniin asti tunnistaminen ja muodostaminen. Sointukäännösten muodostaminen ja tunnistaminen. Melodian (pääpaino mollissa melodinen ja harmoninen) ja rytmin lukua sekä kirjoitusta monipuolisesti. Tutustuminen nelisointuihin ja niiden muodostamiseen. Sanasto nuottiesimerkeillä höystettynä. Tunneilla paneudutaan alustavasti eri tyylikausiin.

Kuorokurssi 2

Tavoitteet:

Äänenkäytön ja hengitystekniikan oppiminen. Oppilas oppii yhteislaulutaitoja ja ohjauksen seuraamista. Laajentaa musiikillista kokemustaan erilaisen musiikkitoiminnan piirissä. Oppii harmonian hahmottamista ja oman äänen kuuntelemista kuoron osana. Oppilas käyttää omaa instrumenttiaan osana kuoron toimintaa.

Sisältö:

Moniäänistä kuoro-ohjelmistoa kuoron toiminnan määräämän ohjelmiston mukaan. Äänenkäytön oppimista ja oman stemman harjoittelua sekä kuuntelua kokonaisuuden osana. Esimerkiksi kuoron säestämistä omalla soittimella. Esiintymistä kuoron mukana.

Musiikkiteatterikurssi

Tavoitteet:

Oppilas oppii integroimaan eri taiteenaloja. Soveltaa omia taitojaan esityksen musiikin tuottamisessa. Saa iloa ja oppia yhteistoiminnasta.

Sisältö:

Voidaan toteuttaa yhdessä esimerkiksi sanataide- tai muskariryhmän kanssa ihmis- tai nukketeatterina. Oppilas osallistuu tarinan kehittämiseen ja musiikin valitsemiseen. Toteuttaa joko improvisoimalla tai säveltämällä vähintään yhden kappaleen tarinaan. Osallistuu rekvisiitan suunnitteluun ja toteutukseen. Osallistuu esitykseen/-iin.

Konserttikurssi

Tavoitteet:

Oppilas hahmottaa konsertin monien osien kokonaisuuden. Oppilasta kannustetaan tutustumaan konsertin järjestämisen kannalta merkittäviin eri osa-alueisiin. Oppilas osaa suunnitella ja toteuttaa konsertin eri osa-alueet ehyeksi kokonaisuudeksi. Nautitaan vastuun tuomasta vapaudesta.

Sisältö:

Suunnitellaan konsertin teema. Kysytään esiintyjät ja suunnitellaan sekä tehdään ohjelma huomioiden kappaleet. Valmistetaan käsiohjelma. Varataan konserttitila. Kysytään kahvituksen järjestäjät ja suunnitellaan tarjottavat yhdessä heidän kanssaan. Suunnitellaan ja toteutetaan konsertin markkinointi. Osallistutaan koristelun suunnitteluun ja toteutukseen käsityö- /taidepiirin kanssa. Suunnitellaan juonto, juonnetaan joko itse tai kysytään juontaja. Varmistetaan, konsertista otetaan kuvia/videoita ja sovitaan niiden julkaisemisesta. Järjestetään ja osallistutaan loppusiivous/-kseen.

Musiikkileiri (tuntimäärä tapauskohtainen)

Tavoitteet:

Yhteismusisointitaitojen vahvistaminen ja yhteismusisoinnin ilon kokeminen. Pääosa tavoitteista on leirikohtaisia

Sisältö:

Yhteis- ja yksilömusisointia. Kuuntelu- ja soittotaitojen hiomista ja monipuolistamista. Muiden muusikoiden tapaamista ja verkostojen syntymistä. Sisällöt leirikohtaisia.

Hauskaa soittimella (tuntimäärä kurssikohtainen)

Tavoitteet: Improvisointia ja sävellystä. Oppilas osaa hyödyntää ohjelmistoaan improvisoinnissa.

Oppilas ymmärtää säveltämisen periaatteet ja hahmottaa sävellyksen muodon.

Sävellystä ja improvisointia yhdistävä esityskokonaisuus.

Haastavaa soittimella (13 tuntia)

Tavoitteet:

Oppilas osaa hakea uusia kappaleita itse ja suunnitella harjoittelun.

Sisältö:

Oppilas valitsee kaksi vaikeaa kappaletta vapaasti. Opettajan kanssa tutustutaan kappaleisiin ja niiden taustoihin. Oppilas tutkii kappaleita ja etsii hankalimmat kohdat sekä pohtii miten harjoittelisi ne. Tunnilla soittamisen lisäksi pohditaan mitä ja miten oppilas on harjoitellut, mitä olisi vielä voinut miettiä ja mitä seuraavaksi.